

**PEŁNO** (276) *av*

**pełno** (274), **pełnie** (2); pełno : pełnie *FalZioł* (5:1), *Mącz* (16:1).

e oraz o jasne; pełnie z *tekstów nie oznaczających é* oraz *-é*.

*comp i sup* (1+1) (nã)pełniéj (2); -éj (1), -(e)j (1).

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.*

1. *Tak, że niewiele więcej się już zmieści, do pełna* (22) : Suffertus – Nathkani, pełnonabyti. *Calep* 1026a.

*pełno czego* (3): *BibRadz Ez* 10/2; [*skowronek*] nálałł żiárko ięczmienne/ potym w łtopę końfką/ w ktory było pełno wody/ wrzucił ono żiarnko *CzahTr* K3v, K4v.

*pełno gdzie [w tym: w czym* (4)] (5): *RejRozpr* C4v; Dawno łie ten korczyk miele/ Alebych to mógł rzec śmiełe/ Iżeś ich iuż vkradł kilo/ Dawno w łkrzyni pełno było. *RejZwierc* 235, 59v; *CzahTr* K3v, K4v.

*W przeciwstawieniu:* »pełno ... nic nie masz« (1): Ano mu fyropy w gárdło leią/ łkwárny od trzeciego dnia w żoładku máćaią/ áno mu w brzuchu pełno á w miełzku nic nie máłz. *RejZwierc* 59v.

*Przysłowie:* Bo gdzie pełno łnádniey vláć *RejRozpr* C4v.

*Zwroty:* »nabrać, nakłásć, nasypać, nat(y)kać, nalewać pełno« [*szyk zmienny*] (3:3:2:2:1): vtuczýwłzy Kura łtharego/ y dać go gonić aże łie vkona/ potym zciąwłzy mu łzije: wywnęłhrzyć/ á natkawłzy weń pełno łoli: załzić *FalZioł* IV 18d, II 1c; Gdy pieniędzy do łkrzynki pełno nákládziecie, Iuż grzechom odpułzczenie pewnie wnet weźmiecie. *RejWiz* 160v, 149; *RejZwierc* 8; Wnidź między kołá ktore łą pod Cherubiny/ á náberz pełno w ręce łwoie [*et imple manus tuas*] węgła ogniftego z pośrzod Cherubinow. *BibRadz Ez* 10/2; *RejZwierc* 104v, 157v [2 r.]; *BielSpr* 74; *Strum* N2.

»napełnić pełno« (1): gdy głowę yego [*Tomiris*] w kłodzye nápełniwłły pełno krwyą człowięczą/ pogręzić rołkázowála. *GliczKsiąż* D4.

*Przen* (2) :

*Wyrażenie:* »wszytkiego pełno« (1): TO iuż tu nie moy rozum/ tę głowę łzácowác/ Bo by tu namędrłzemu/ trzeba rezumowác. Ano włzytkiego pełno/ áż łie włypuie/ A ktoż może zrozumieć/ co łie tám łpráwuie. *RejZwierc* 58v.

**a)** *O bogactwie* (1) : A s pełnego nigdy łie tám nic nie vlewa. By tám napełniey było przedłię chęć żádlıwa/ Tym wıęcey chce im wıęcey włzytkiego nábywa. *HistLan* E4.

**a.** *O obzarstwie* (1) : Bo iáko łie nie pukác áno pełno záwłdzy/ Iáko ina bełtia gdy łie órre káždy. *RejWiz* 66v.

**b.** *Ciasno, tak, aby między brzegami obu naczyń nie było wiele miejsca* (1) : A Alembik theż w kociełkhu aby pełnie łiedział mokrá chufłthą częłto obwıjáć iżeby mocz nikędy inędi wynidz niemogła *FalZioł* II 2d.

2. *Bardzo dużo; plene HistAl, multum PolAnt* [*w tym: kogo, czego* (249)] (252) :

**a.** *O ludziach i rzeczach policzalnych lub mierzalnych* [*w tym:gdzie* (92)] (111) : *FalZioł* I 137b, IV 10c, 38d; *RejRozm* 394; Z onąd potym iádac przez piętnáfcie dni wełzli w łáfy okrutne/ w ktorych było pełno Rynocephalow *HistAl* [I3], H4v, I2, M2v; *LubPs* I2; *RejWiz* 64, 167; *Leop* \*B4v, 2.Reg 15/32; *RejZwierc* 117v, 140; *BibRadz Num* 7/43, 49, 61, 67, 2.Par 24/11 (10); *OrzRozm* H2v; á

mieyfcu temu dał [*Lech*] imię Gniezno/ od gniazd Orlich/ ábowiem tám nálażł pełno Orlich gniazd ná drzewiech. *BielKron* 318, 20v, 109, 238v, 313, 314v, 339v, 450v; *Mącz* 38a, 57a, 134c, 136c, 177d (10); Myłliwych nie ípominam/ bo tych w Polfczce pełno. *GórnDworz* X3, B7v, Qv, R5v; *HistRzym* 104; *RejPos* 261v; *HistLan* C2v, E4; *RejZwierc* 62, 66v, 119v, 243v [2 r.]; Y wziąwłzy miáłto zápomocą Bożą/ morderstwá [...] tám okazáli/ tám íż w onym podległem íezierze/ ktore było wízerzą ná dwoygu ítáiań/ zdáło íę íż w nim pełno krwi pływáło. *BudBib* 2.*Mach* 12/16, 4.*Esdr* 7/6; *Strum* E4v [2 r.]; Acz lepak y teraz Książąt y Pánow w Sármacyi pełno/ ktorzy mądrością/ íęzykow vmieiętnością/ y máiętnością/ zprzodki íwemi nietylko równáią/ ále ie też y przechodzą *BudNT przedm* a4v; *SkarŻyw* 496; *StryjKron* 260 [2 r.]; *NiemObr* 153; *ReszPrz* 95; *BielSenJoach* 2; *BielSjem* 18; *BielRozm* 26; *Paprup* H2v; Wyymi owégo/ co mu tyśiac orze Pługów/ á złotá íeńt pełno w komorze. *GórnTroas* 67; *OrzJan* 99; íprońnych kuńśztow/ y nie do końcá vczciwych frálzek y ínow w Polfczce wydrukowánych pełno *LatHar* +5v; *KmitaSpit* Cv; *CiekPotr* 65; *CzahTr* H4v.

*pełno komu* (1): Ano íe we łbie kręci/ pan íiedzác ízczka/ ípluwa/ Pierza mu we łbie pełno/ opák íe obuwa. *RejWiz* 16v.

*W przeciwstawieniu*: »pełno ... nikogo« (1): Pełno nas/ á íakoby nikogo nie było: íedną máluczką duńżą tám wiele vbyło. *KochTr* 8.

*W porównaniu* (1): Bomci tu nie wípominał Tátárov ni Turkow/ To tám tych wíżedy pełno/ by w ízpiżárni ízczurkow. *RejWiz* 164v.

*Fraza*: »wszędzy (a. wszędzie) (jest), zewszád pełno; pełno wszędzy mieć« [*szyk zmienny*] (14:3;2): *LubPs* Pv; *RejWiz* 56v, 154v, 164v; *Leop* 4.*Reg* 7/15; *RejZwierc* 139v, 140; Tedy Izráelitowie w tám wielką liczbę íą rozmnożeni/ rozrodzeni/ y bárzo zmocnieni/ íż ich wíżedy było pełno w oney kráinie [*et repleta est terra eis*]. *BibRadz* Ex 1/7; *BielKron* 308; Totum domicilium refersit libris, Wíżedzie pełno xiąg ma w íwym domu. *Mącz* 118b, 108b; *RejZwierc* 78; íeńcże gđziekolwiek íe íedno obroćim po ízerokości íwiátá/ ze wíżád pełno żywych rzeczy od Bogá ítworzonych przed oczy náńze przypada *WujJudConf* 49v, 47, 209; Złych zewíżád pełno/ kiedy władza íeńt złośliwych. *KochPs* 17, 206; *KochFr* 128; *GórnRozm* L3v.

*Wyrażenia*: »bez liczby pełno« (2): *RejWiz* 154v; á íámego tylko Złotá/ Srebrá/ Pereł/ Kámieni drogich/ y Kleinotow trzy ítá wozow wywiożł [*Iwan, książę moskiewski*] do Mośkwy z Nowogrodá/ á ízat y ínfzych ítátkow bez liczby było pełno wozow. *StryjKron* 658.

»pełno wszego« (1): Wefzli potym do domku álic pełno wíżego/ A gđzye pózrzyłz nie máńz nic nigđzyey plugáwego. *RejWiz* 65.

*Szereg*: »pełno i bez liczby« (1): A chociażby íię niewiem íáką wicią z tego y íam X.K. wykręćic chciáł/ [...] nigdy temu dońcy nie vczyni/ by też náđ ty kazánia íwoie chciáł ítokroć íeńcże wíeńtze ínfze nápińc. Chybáby pierwey wygłádził wíżytki Míżaly/ Grádały/ [...] Pomeryuńze/ Bárálety/ y ínfze ktorych íeńt pełno/ á fnadż y bez liczy. *CzechEp* 81.

*Przen* (10) :

**a)** *O wszechobecności Boga* (5) : Azáńz go nie pełno ná powietrzu burząc grády/ gromy/ błýfkánia *RejPos* 331, 331.

*Fraza:* »wszędę pełno« (3): *LubPs ee marg*; Kościół cię nie ogárníe/ wżędy pełno ciebie/ Y w odchłaniach/ y w morzu/ ná ziemi/ na niebie. *KochPieś* 71 [*idem*] *ArtKanc* P14.

**b)** *O kimś, kto jest bardzo ruchliwy, biega, często zmienia miejsce* (5) :

*Frazy:* »pełno w każdym kącie« [*szyk zmienny*] (2): Poznáćci ią po sierści s poštaw y po mowie/ Bowiem to więc wyćwiczą owi byegunowie/ Co ich owo by z Wilkiem wżędy po kolędzye/ Byegáiąc w káżdym kącie zázwdy pełno będye. *RejWiz* 60, 162v.

»pełno wszędzie (a. wszędy)« [*szyk zmienny*] (4): *RejWiz* 16v, 162v; *Cursant huc atque illuc*, Y tám y lám biegáją/ Wżędzie ych pełno. *Mącz* 73d; To w tę/ to w owę ftronę ízábłą błyfka/ A przed nią w kupę huf fie czarny ściífka. Pełno iey wżędy/ rwie fie y w namioty/ Przez gęfte wozy/ przez wáły/ przez płoty. *KochSz* B3v.

**b.** *O zjawiskach fizycznych* (2) : *Alexander* [...] kazał flupy miedziane ípráwić/ á kazał w nią węgle fypác/ á tak gdy było w nich ognia pełno/ iżby nie ochłody/ kazał też ípráwić woz żelazni *HistAl* G8v; Bo skoro Szyc do iżby [!]: áli Pányy w ftráchu. Pytam czemu. A ony: nie rad pry mrze głodu/ Bo zázwdy w izbie pełno Szycowégo ímrodu. *PudlFr* 30.

**c.** *O zawartości tekstów, głównie pisanych* (51) : *SeklKat* E; Bo gdziebych ia w.m. ípor dzierżał/ á okazał wżytko ináczey/ flufznemi (kthorych pełno íeft) dowody/ tedybyś fie W.M. czofnąć mogł náząd *GórnDworz* N; *RejPos* 83, 295; Boiác fię także by go Ewángeliją nie porobiono/ flów Ewángelijey s. ná fię pełno náháftował. *ReszPrz* 39; *LatHar* 248; Bo przełożeni świeccy/ Cefarze y krolowie nie mogą być fędziámi w rzeczách około wiáry: iedno lámi Bífkupi y przełożeni duchowni. O czym pífmá pełno. *WujNT* 461, 332.

*pełno gdzie [w tym: w czym (29), u kogo (4), w kim (= u autora) (1)] (35):* *LubPs* V v; *LeovPrzep* I4v; *GrzegŚm* 22; Cze<sup>80</sup> iż pełno w Prorocech/ przetoć iedno mieyfce ábo dwie náznáczywfy/ infzymi fie báwić nie będę *CzechRozm* 119, 8, 17, 99v, 109v; Ífz kościół Rzymfki íeft głową wżytkich kościołow po wżem świećie: tego pełno po wżytkich listách iego. *SkarŻyw* 321; *StryjKron* 36; Także y człowieká póspolicie zowie fynem człowieczym [...]. Cze<sup>80</sup> v Prorokow á zwálzczá v Ezechielá/ pełno. *CzechEp* 307, 33, 111, 137, 156, 211, 234, 301; *ReszPrz* 60; *WerGość* 238; *KochWr* 35; *LatHar* 57; *WujNT przedm* 5, s. 478, Xxxxx3v; *SarnStat* \*4; *PowodPr* 29; *SkarKazSej* 700a. Cf *Fraza*.

*W charakterystycznych połączeniach: pełno dekretow, obietnic, mowy, niesprawiedliwości, pisania, pisma (12), przykładow (3), sentencyj, słow, świadectw, wyrokow; pełno w artykule, w biblijach kacerskich, w historyjach (3), w księgach, w liściech, w mowach, w Nowym Testamencie, w pismach (3), w Piśmie (Świętym) (10), w prorocech, w psalmiech, w statucie; pełno u ewanjestow, u historykow (2), u Mojżesza, w pisarzow, u prorokow; pełno po wżytkich listach.*

*Fraza:* »(wszędę a) wszędy (a. wszędzie) pełno« [*w (ym: w czym (7)) [szyk zmienny]* (13): *RejZwierz* 123v; To tedy o Kalwinie nád Oycá wiecznego/ Małz iakás wielką Ífthność zá Bogá fwoiego Przetoć pełno w twym písmie wżędy they Ífthności/ Ze v ciebie nád Bogá íeft w więcłzey zacności *GrzegRóżn* [N3]; *OrzQuin* G3, Q; *RejPos* 60, 232v, 233; *CzechRozm* 6, 113v, 202; *SkarŻyw* 321; Ale takowych frogich dekretow/ ná pijánice wydánych w písmie S. wżędzie pełno. *WerGość* 213; *SarnStat* 1265.

*Zwrot: »pełno natkać« (1):* Aleć ták muřzą mowić íi/ ktorzy w łobie gruntu zbáwienia nie máią: ktorzy łowu Bożemu nie wierzą: lecz fię zá plotki y wymyřły Filozowłkie chwytáią: iákich pełno nátkal X.K. w łwoie Wędźidło. *CzechEp* 147.

*W przen (1):* w kácerłkich mowách łękow pełno ieft/ bo w nich prawdy niemáľz żadney *OrzRozm* K3v.

**d.** *O wydarzeniach i czynnościach: dzieje się, ludzie coś robią, przeżywają coś (72):* *RejFig* Aa2v; *Mącz* 193a, 209c; *NiemObr* 15; *ROzerwałeś nas/ y odrzucił Pánie/ [...] Zátřzãłeś ziemiã/ rozdwoiwłzy onę/ A trwogi pełno/ w ktorą poyřrzyłř łtronę. GrabowSet* E3v; *Prořłę/ nieznacie kogo/ cobym bez przyłady Koniã v niego kupił: bo dźiř pełno zdrády? WyprPl* B2; *Nikt fię zá mię nie vimie/ bo pełno obludy/ W łercách ludzkich RybGęřli* C2v; *SkarKazSej* 665a.

*pełno u kogo (1):* Oto wołáła pychá/ oto wołáło łákomřtwo/ opilřtwo/ cudzołóřtwo (czego dźiř ách niełtotyłř v nas pełno) *RejAp* 93.

*pełno między kim (11):* *GórnDworz* Bb; *PapřUp* D3v; W tey roźnicy żadnego łwaru o wierze [...] nie było (czego dźiř między haeretykãmi pełno) *WujNT* 463; *KlonKr* A4; *Prořtoty y łzczerocłci między ludźmi nie máľz/ zdrađ y ořzukánia y pokřytořci pełno: iákoź ma być zgodã y iednomyřłnořć? SkarKazSej* 675b, 675a. *Cf* *pełno gdzie; »pełno wszędy«.*

*pełno gdzie [o miejscach, zespołach ludzkich, czasach, sytuacjach] [w tym: między kim (5)] (49):* Y záľz nie wiem czo za łpołob náłżego żywota Gdzie w nim rořkolf znyduiemy tam pełno kłopotã *RejJóz* F4; *KromRozm I* B4; *Diar* 66 [2 r.]; *BibRadz I* 83c marg; *Flagrant convivia stupris et flagitiis Romae, Pełno kurełtwã y włzelákiew niecnoty w Rzymie. Mącz* 129b; *Gdzie Wiãry iednéy między ludźmi niemáľz tãm pełno niewiãry. OrzQuin* K4v marg, E3v; *GórnDworz* I2, Kk7v; *RejPos* 207, 324v; *CzechEp* 44; *CzechEpPorz* \*\*4; *NiemObr* 159; *GrabowSet* M3; W miłocłci pełno przygód/ pełno zewłřzãđ łtrãchu *GosłCast* 39. *Cf* *Frazy.*

*Frazy: »pełno (jest) wszędy (a. wszędzie), zewřzãđ« [w tym: gdzie (29), między kim (4)] [szyk zmienny] (29:6):* *GliczKsiãż* D7v; *LubPs* Nv, O, O3, gg4v; *KrowObr* 142v; *RejWiz* 60, 161v, 175v; *OrzRozm* A2v; *KochZg* A3; *OrzQuin* B3v; Y poki przewrotny řwiãt trwãć potym bęđcie: Pothy płãczu/ głodu/ bęđcie pełno włzędźie. *LeovPrzep* Fv; *GórnDworz* F2; *RejPos* C4v, 174v [2 r.]; *RejZwierc* 256v; *RejPosWřstaw* [41<sup>3</sup>]; *Zãdrořci włzędźie pełno [Invidiae et insidiarum plena sunt omnia]: ieden pod drugim doły kopa. ModřBaz* 12v; *KochPs* 18, 79, 94; *SkarŻyw* 206; *KochDz* 104; *Strzedz fię żeby oczu nie zãcniły błędy/ Ktorych (ã nieznosnych) dźiřia pełno włzędzy. WisznTr* 32; *BielSen* 12; *BielSjem* 3; *Mamy pokus bãrzo wielkich zewłřzãđ pełno ná fię/ ktore nas ku grzechom zwodzã ArtKanc* L7v; *Ale ia tobie vkãzuię/ iź kto żyie iáko chce/ tęń poczćiwie żyie. A tu około Wãřłzãwy iź fię nie ták dźieie/ bo włzędzy pełno zbrodni rořmãitych/ łtrzelánia zãbiánia GórnRozm* A3v; *ActReg* 50; *OrzJan* 88, 89; *GosłCast* 39; *KlonWor ded*\*\*2v.

»po, na (wszytkim) řwiecie pełno; po wszytkiej ziemi pełno« [szyk zmienny] (2:2;1): *Pełno tego ná řwiecie/ zá náłżego wieku/ Gdyź iuź dźiř nie łromotã/ żadnemu cłłowiewu. Lichwę brãć od drugyego RejZwierc* 123v; zá ich niełprãwiđliwemi łãdy pełno po włzytkiej ziemi rořruchow y zãmieřzánia. *BibRadz I* 313d marg; *RejPos* C4v, 210v; *KochPs* 94.

**ã.** *Częřto się o czymř mówi (2):*

*Frazy*: »wszędę pełno« (1): Wiele rzeczy takowych iest/ któremi iawnie potrząłaią: o których iam wálzá kró: M. dobrze wiedzieć raczyfz/ co onegday do vfzu wálzék kr: M. odniešiono/ y czego iuż wólzedy pełno. *OrzJan* 89.

»pełno po wszystkim świecie« (1): Aczkolwiek wálzá Cefárfka miłość częłto ná to wzgląd miał z ftrony dwu corek dánych w małżeństwo Krolowi polkiemu z niemálemi fkárby/ kthore iáko sie tám miały/ pełno tego po wólzetykim świecie *BielKron* [332<sup>2</sup>].

**e. O cechach: czyjeś działania są jakieś, ktoś jest jakiś (12)** : Tyś iest głowá zyeń Rulfkich/ tyś iest mur tych kráiw/ Ktorego męfkwa [!] pełno y zacnych zwyczáiw. *PaprPan* A4v.

*pełno w kim (3)*: *KromRozm I C 3*; Nye tak yáko to dzis/ ledwo ná fwyáth fyn wynidzye/ á yuż wnim grzechu wffelákie<sup>80</sup> będzie pełno *GliczKsiąż* D8v; Gdy widzą co sie dzyeie ná káżdym wrzędzye/ W káżdym pełno omyłki á złey fprawy wólzedye. *RejWiz* 76v.

*pełno w czym (7)*: *StryjKron* 76; Cnoty pełno w poftáwie/ po wierzchu wftydliwéy/ Poyźrzy dáléy/ doś zdrády/ y obłudy żywéy. *GosłCast* 30. Cf »pełno w głowie«, *W przen Zwrot*.

*Frazy*: »[u kogo] pełno w głowie« (2): V káżdego pełno zdrády/ pełno fáłz w głowie. *KochZuz* A4.

»wewnątrz pełno« (1): Nabożeństvo bowiem Papielkie zwierzchu fię łni/ á we wnątrz pełno iádu/ y trucizny. *NiemObr* 174.

*W przen (3)* :

*Zwrot*: »w ušciech pełno mieć; w ušciech pełno« (2;1): Bo oni vbłágáiac vftá fwoie czynią ie miodowemi wpowiełciach fwoich/ ano w nich pełno zdrády á gorzkołci *RejPs* 82; Rozráduyá sie też w chwale fwyęci yego/ Z wefelem náwyedzą do przybytku fwego/ W vfcyech fwych rádości Bołkich pełno máyá/ Ofstre myecze w ręku boyu trzymáyá *LubPs* ff4v; *RejPos* 261.

**f. O przejawach wszechmocy bożej (4)** :

*Fraza*: »pełno na niebie i na ziemi; pełno w niebie, w ziemi« [*w tym: wszędy (2)*] [*szyk zmienny*] (3;1): *RejPs* 207v; Przípominánie dziwney możności Páńskiey/ ktorey pełno w niebie/ w ziemi/ w morzu/ y w káżdym namnyeyšim ftworzeniu *LubPs* R3 *marg*, O3 *marg*; *RejPos* 78.

**3. Całkowicie, zupełnie (2)** : Plene, Pełnie/ Zupełnie/ Doftátecznie. *Mącz* 304c.

*Szereg*: »więcej i pełniej« (1): a Iudáls więcéy zatym kęfem chleba zatwardziál/ bo czart iego więcéy ij pelniéy niż przed tym opętał *OpecŻyw* 94v.

Cf [**PEŁNOKWITLY**], **PEŁNOSTRZAŁY**